

9 - SINIF

Tüm DERSLER

SORU BANKASI

Her test MEB kazanımlarına uygun başlıklar altında hazırlanmıştır.

Her konunun soruları kazanımları öğrenme sırasına göre oluşturulmuştur.

Testler, öğrencinin konuyu iyi öğrenip öğrenmediğini kolayca tespit edebilmesi amacıyla değişik soru tipleriyle çeşitlendirilmiştir.

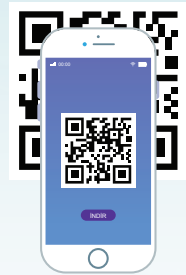
Öğrencinin olay ve durumlara bakış açısını genişleten, onlara problem çözme ve yorumlama gücü kazandıran sorular bulunmaktadır.

Akıllı tahtaya uyumlu bu kitaptaki tüm sorular video çözümlüdür.

Her sayfanın orta sütununda öğrenciye soruları çözmesinde rehber olacak bilgilere ve örnek soru çözümlerine yer verilmiştir.

! Testlerdeki kodu okut.
! Video çözüme anında ulaş.
www.lisedestek.com

Copyright ©

Bu kitabın her hakkı yayınevine aittir.

Hangi amaçla olursa olsun, bu kitabın tamamının ya da bir kısmının, kitabı yayınlayan yayınevinin önceden izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayınlanması ve depolanması yasaktır.

ISBN : 978-605-74979-0-1

Yayın Koordinatörleri

Hatice CABİR - İbrahim POLAT

Yazarlar

Türk Dili ve Edebiyatı	: Ahmet ÖZTÜRK - Hatice CABİR
Matematik	: Recai GÜNDOĞDU - Kübra GÜNGÖR - Memet ŞEN - Özkan GÜZEN
Fizik	: Hayrullah KARACA - Erkan ÖZGEN
Kimya	: Hakan ERYUVA - Kubilay KAPTAN
Biyoloji	: Necdet ATALAY
Tarih	: Hakan ÖZATEŞ - Mesut KURT - Melih ERSOY
Coğrafya	: Murat ÇAKIR - Ayşegül DOĞAN
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	: Ergün İÇÖZ - Ahmet ARSLAN

Dizgi

Tümler Yayınları Dizgi Birimi

Kapak Tasarım

İbrahim KOÇ

Basım Yeri

Ostim Mahallesi 1207. Sokak 3/C-D Ostim / ANKARA

Tel: (0312) 386 00 26 - 0 850 302 20 90

ÖN SÖZ

Sevgili Öğrenciler,

Eğitim ve öğretim hayatınızda verdiğiniz emeğin karşılığını almak ve emellerinizin gerçekleşmesine yardımcı olacağını düşündüğünüz bir üniversiteye girmek arzusunda olduğunuzu biliyoruz. Bu nedenle derslerinizde size yardımcı olacak, sizi ÖSYM tarzı sorularla destekleyecek bir kaynakla karşınızdayız.

Bu kitap hazırlanırken müfredatta hangi konuya ne kadar süre ayrıldığı, hangi kazanımlara öncelik verildiği ve bu önceliğin ÖSYM sınavlarında karşınıza çıkma olasılığı düşünülmüştür. Kitapta, ÖSYM mantığı dikkate alınarak her seviyeye uygun soru tipine yer verilmiştir.

Test başlıklarının kazanımlara göre hazırlandığı bu kitabın her sayfasında sizin zihninizde yer edecek ve öğrenmenizi kolaylaştıracak temel bilgiler ve soruları çözmenizde size rehber olacak bazı önemli noktalar vurgulanmıştır.

Bu kitap, alanında uzman yazarlar tarafından hazırlanmış olup basımından önce de yine uzman öğretmenler tarafından incelenmiştir. Bu açıdan kitabın sizler için güvenilir bir kaynak olduğu inancını taşıyoruz.

Hayatınız boyunca gireceğiniz tüm sınavlarda başarının sizlerle kucaklaşması dileğiyle...

TÜMLER YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

Edebiyat ve Bilim.....	7
Edebiyatın Güzel Sanatlarla İlişkisi-Metinlerin Sınıflandırılması.....	13
Standart Dil, Ağız, Lehçe, Şive, Jargon ve Argo	17
İletişim-İletişimin Ögeleri.....	19
Hikâye - Hikâyenin Tarihçesi - Hikâyenin Yapı Unsurları	
Olay ve Durum Hikâyesi	21
Hikâyede Tema, Konu, Çatışma ve Anlatım Teknikleri	27
İsim (Ad)	33
Sunu (Sunum)	37
Yazım Kuralları	39
Noktalama İşaretleri.....	41
Şiir Bilgisi.....	43
Şiir Bilgisi-Edebî Sanatlar.....	55
Sıfat (Ön Ad).....	59
Noktalama İşaretleri.....	63
Yazım Kuralları	65
Masal-Fabl.....	67
Edat - Bağlaç - Ünlem	75
Dinleme - Dinlenme Türleri.....	79
Yazım Kuralları - Noktalama İşaretleri.....	81
Roman - Romanın Yapı Unsurları	83
Roman - Romanın Yapı Unsurları - Roman Çeşitleri	85
Roman Anlatım Teknikleri	87
Roman Tarama Testi.....	91
Zamir (Adıl).....	95
Noktalama İşaretleri ve Yazım Kuralları	99
Tiyatro	101
Tiyatro-Tiyatronun Yapı Unsurları	103
Tiyatro Çeşitleri.....	105
Tiyatro Çeşitleri-Tiyatro Terimleri	107
Tiyatro-Konu Tekrar Testi.....	109
Zarf (Belirteç).....	113
Noktalama İşaretleri ve Yazım Kuralları	117
Biyografi-Otobiyografi.....	119
Fiil (Eylem).....	125
Noktalama İşaretleri ve Yazım Kuralları	129
Mektup/E-posta	131
Dilekçe- Tutanak-Açık Oturum	135
Ek Fiil (Ek Eylem)	137
Noktalama İşaretleri ve Yazım Kuralları	139
Günlük - Blog.....	141
Fiilde Çatı	143
Noktalama İşaretleri ve Yazım Kuralları	145

MATEMATİK

Mantık.....	149
Kümeler	157
Kartezyen Çarpımı.....	167
Konu Tekrar Testi.....	169
Sayı Kümeleri	173
Bölme Bölünebilme.....	177
EBOB - EKOK	181
Günlük Hayat Problemleri.....	185
Konu Tekrar Testi.....	187
Birinci Dereceden Bir Bilinmeyenli Denklemler	191
Birinci Dereceden İki Bilinmeyenli Denklemler	195
Eşitsizlikler ve Özellikleri	197
Mutlak Değer	199
Üslü Sayılar	203
Köklü İfadeler.....	209
Konu Tekrar Testi.....	215
Oran-Orantı	219
Sayı ve Kesir Problemleri	223
Yaş Problemleri	227
Yüzde Kâr - Zarar Problemleri.....	229
Hız Problemleri.....	237
Rutin Olmayan Problemler	241
Konu Tekrar Testi.....	245
Doğruda-Üçgende Açılış.....	253
Açı Kenar Bağlılıkları	257
Üçgende Eşlik Benzerlik.....	259
Üçgende Açılışortay	263
Üçgende Kenarortay.....	265
Orta Dikme ve Yükseklik	267
Dik Üçgen ve Trigonometri.....	269
Üçgende Alan	273
Konu Tekrar Testi.....	277
Veri	285

FİZİK

Fizik Bilimine Giriş	293
Maddenin Özellikleri	301
Konu Tekrar Testi	309
Hareket ve Kuvvet	313
Konu Tekrar Testi	333
Enerji	337
Isı - Sıcaklık	353
Elektrostatik	367
Konu Tekrar Testi	375

KİMYA

Simyadan Kimyaya	379
Kimya Disiplinleri ve Kimyacıların Çalışma Alanları	383
Kimyanın Sembolik Dili	387
Kimya Uygulamalarında İş Sağlığı ve Güvenliği	391
Atom Modelleri	395
Atomun Yapısı	397
Periyodik Sistem	401
Periyodik Özellikler	407
Konu Tekrar Testi	411
Kimyasal Tür ve Türler Arası Etkileşimlerin Sınıflandırılması	413
Güçlü Etkileşimler (İyonik Bağ)	415
Güçlü Etkileşimler (Kovalent Bağ)	419
Molekülde Polarlık / Apolarlık	423
İyonik ve Kovalent Bağlı Bileşiklerin Adlandırılması	425
Güçlü Etkileşimler (Metalik Bağ)	427
Zayıf Etkileşimler (Van der Waals Kuvvetleri)	429
Zayıf Etkileşimler (Hidrojen Bağ)	433
Fiziksel ve Kimyasal Değişimler	435
Maddenin Fiziksel Hâlleri	437
Katılar	439
Sıvılar (Viskozite)	441
Sıvılar (Buhar Basıncı / Kaynama Noktası)	443
Sıvılar (Bağıl Nem / Gerçek ve Hissedilen Sıcaklık)	445
Gazlar / Plazma	447
Hâl Değişim Grafikleri	449
Su ve Hayat	453
Çevre Kimyası	455
Konu Tekrar Testi	457
Tablolar	459

BİYOLOJİ

Canlıların Ortak Özellikleri	463
İnorganik Bileşikler	469
Karbonhidratlar	471
Yağlar	475
Proteinler	479
Enzimler	483
Vitaminler	487
Konu Tekrar Testi	489
ATP - Metabolizma	493
Nükleik Asitler	495
Hücre ve Hücre Zarından Madde Geçişi	499
Sitoplazma ve Organeller	505
Bilimsel Çalışma Yöntemi	511
Canlıların Sınıflandırılması	515
Canlıların Sınıflandırılması (Bakteriler ve Arkeler)	519
Canlıların Sınıflandırılması (Protista Âlemi)	521
Canlıların Sınıflandırılması (Mantarlar Âlemi)	523
Canlıların Sınıflandırılması (Bitkiler Âlemi)	525
Canlıların Sınıflandırılması (Hayvanlar Âlemi)	529
Konu Tekrar Testi	533
Virüsler	535

TARİH

Tarihin Tanımı, Konusu ve Yardımcı Bilimleri	539
Takvim ve Zaman	541
Tarih Öncesi Dönemler ve Yerleri	543
Yazını İcadı ve İlk Çağ Medeniyetleri	547
Göçler ve İlk Çağın Tüccar Toplulukları	549
Devletlerin Ortaya Çıkışı ve Kanunların Doğuşu	551
Konu Tekrar Testi	553
Orta Çağ'da Siyasi Yapılar	555
Orta Çağ'da Toplumsal Tabakalaşma ve Ekonomi	557
Orta Çağ'da Ordu ve Kanunların Gelişimi	559
İlk Türk Devletlerinde Devlet Yönetme Anlayışı	561
İlk Türk Devletleri ve Komşuları ile İlişkileri	567
İlk Türk Devletlerinde Töre, Göçebe Yaşam ve Ordu	573
Kavimler Göçü ve Avrupa Hun Devleti	577
Konu Tekrar Testi	579
İslamiyet Öncesi Arabistan'da Siyasi ve Sosyal Yapı	581
Hz. Muhammed ve Dört Halife Dönemi	583
Emeviler ve Abbasiler Dönemi	589
İslam Medeniyeti ve İslam Âlimleri	593
Konu Tekrar Testi	597
Türklerin İslamiyet'i Kabulü	599
Karahanlılar ve Gazneliler	601
Büyük Selçuklu Devleti	607
Büyük Selçuklu Devleti'nde Yönetim ve Toplum Yapısı	611
Konu Tekrar Testi	615
Türk Dünyası Haritası	619
Tüccar Kavimler Haritası	620

COĞRAFYA

Doğa ve İnsan Etkileşimi	623
Coğrafyanın Konusu ve Önemi	625
Dünya'nın Şekli ve Hareketleri	627
Mevsimler	631
Paralel ve Meridyenler	635
Yerel Saat	639
Türkiye'nin Coğrafi Konumu	643
Haritaların Özellikleri ve Harita Hesaplamaları	645
Yer Şekillerinin Haritalara Aktarılması	649
Atmosfer ve İklim	653
Sıcaklık	655
Basınç	661
Rüzgârlar	663
Nemlilik	667
Yağışlar, Oluşumu ve Dağılışı	669
Dünya'nın İklim Tipleri	673
Türkiye'nin İklimini Etkileyen Faktörler	677
Türkiye'nin İklim Elemanları	679
Türkiye'nin İklim Tipleri	683
Yerleşme ve Yerleşmelerin Gelişimi	685
Yerleşme Doku ve Tipleri	687
Türkiye'de Yerleşmeler	691
Bölge	695
İnsan ve Çevre	699
Türkiye Büyük İklim Tipleri Haritası	703
Dünya Büyük İklim Tipleri Haritası	704

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

Bilgi ve İnanç	707
Din ve İslam	713
İslam ve İbadet	719
Gençlik ve Değerler	725
Gönül Coğrafyamız	731

9. SINIF

TÜM DERSLER SORU BANKASI

Türk Dili ve Edebiyatı

Matematik

Fizik

Kimya

Biyoloji

Tarih

Coğrafya

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

Ahmet ÖZTÜRK

Hatice CABİR

Test Başlıkları

- Test 1:** Edebiyat ve Bilim - I
- Test 2:** Edebiyat ve Bilim - II
- Test 3:** Edebiyatın Güzel Sanatlarla İlişkisi-Metinlerin Sınıflandırılması - I
- Test 4:** Edebiyatın Güzel Sanatlarla İlişkisi-Metinlerin Sınıflandırılması - II
- Test 5:** Standart Dil, Ağız, Lehçe, Şive, Jargon ve Argo
- Test 6:** İletişim-İletişimin Ögeleri
- Test 7:** Hikâye - Hikâyenin Tarihçesi - Hikâyenin Yapı Unsurları Olay ve Durum Hikâyesi - I
- Test 8:** Hikâye - Hikâyenin Tarihçesi - Hikâyenin Yapı Unsurları Olay ve Durum Hikâyesi - II
- Test 9:** Hikâye - Hikâyenin Tarihçesi - Hikâyenin Yapı Unsurları Olay ve Durum Hikâyesi - III
- Test 10:** Hikâyede Tema, Konu, Çatışma ve Anlatım Teknikleri - I
- Test 11:** Hikâyede Tema, Konu, Çatışma ve Anlatım Teknikleri - II
- Test 12:** Hikâyede Tema, Konu, Çatışma ve Anlatım Teknikleri - III
- Test 13:** İsim (Ad) - I
- Test 14:** İsim (Ad) - II
- Test 15:** Sunu (Sunum)
- Test 16:** Yazım Kuralları
- Test 17:** Noktalama
- Test 18:** Şiir Bilgisi - I
- Test 19:** Şiir Bilgisi - II
- Test 20:** Şiir Bilgisi - III
- Test 21:** Şiir Bilgisi - IV
- Test 22:** Şiir Bilgisi - V
- Test 23:** Şiir Bilgisi - VI
- Test 24:** Şiir Bilgisi-Edebî Sanatlar-VII
- Test 25:** Şiir Bilgisi-Edebî Sanatlar-VIII
- Test 26:** Sıfat (Ön Ad) - I
- Test 27:** Sıfat (Ön Ad) - II
- Test 28:** Noktalama İşaretleri
- Test 29:** Yazım Kuralları
- Test 30:** Masal-Fabl - I
- Test 31:** Masal-Fabl - II
- Test 32:** Masal-Fabl - III
- Test 33:** Masal-Fabl - IV
- Test 34:** Edat - Bağlaç - Ünlem - I
- Test 35:** Edat - Bağlaç - Ünlem - II
- Test 36:** Dinleme - Dinlenme Türleri
- Test 37:** Yazım Kuralları - Noktalama İşaretleri
- Test 38:** Roman - Romanın Yapı Unsurları
- Test 39:** Roman - Romanın Yapı Unsurları - Roman Çeşitleri
- Test 40:** Roman Anlatım Teknikleri - I
- Test 41:** Roman Anlatım Teknikleri - II
- Test 42:** Roman Tarama Testi - I
- Test 43:** Roman Tarama Testi - II
- Test 44:** Zamir (Adıl) - I
- Test 45:** Zamir (Adıl) - II
- Test 46:** Noktalama İşaretleri ve Yazım Kuralları
- Test 47:** Tiyatro
- Test 48:** Tiyatro-Tiyatronun Yapı Unsurları
- Test 49:** Tiyatro Çeşitleri
- Test 50:** Tiyatro Çeşitleri-Tiyatro Terimleri
- Test 51:** Tiyatro-Ünite Tekrar Testi - I
- Test 52:** Tiyatro-Ünite Tekrar Testi - II
- Test 53:** Zarf (Belirteç) - I
- Test 54:** Zarf (Belirteç) - II
- Test 55:** Noktalama İşaretleri ve Yazım Kuralları
- Test 56:** Biyografi-Otobiyografi - I
- Test 57:** Biyografi-Otobiyografi - II
- Test 58:** Biyografi-Otobiyografi - III
- Test 59:** Fiil (Eylem) - I
- Test 60:** Fiil (Eylem) - II
- Test 61:** Noktalama İşaretleri ve Yazım Kuralları
- Test 62:** Mektup/E-posta - I
- Test 63:** Mektup/E-posta - II
- Test 64:** Dilekçe- Tutanak-Açık Oturum
- Test 65:** Ek Fiil (Ekeylem)
- Test 66:** Noktalama İşaretleri ve Yazım Kuralları
- Test 67:** Günlük - Blog
- Test 68:** Fiilde Çatı
- Test 69:** Noktalama İşaretleri ve Yazım Kuralları

1. Edebiyat sözcüğü, Arapça "edep" kavramından türetilmiş bir sözcüktür. Bizde bu kavram, ilk defa Tanzimat Dönemi'nde Şinasi tarafından kullanılmıştır. Olay, düşünce, duygu ve hayallerin dil aracılığıyla sözlü veya yazılı olarak biçimlendirilmesi sanatı olarak tanımlanan edebiyat kavramının birçok tanımı yapılmıştır. Her ne şekilde tanımlanırsa tanımlansın edebiyatın amacı bellidir: Estetik zevk uyandırmak. Bunun içindir ki edebiyatı edebiyat yapan iki temel özellik, üslup ve güzelliştir. Edebiyatta içerikten çok o içeriğin nasıl dile getirildiği önemlidir ve bu da sanattan sanatçıya değişir. Okuyucu kendi beğenisine ve ilgi alanına göre kendi sanatçıları seçer. Bu nedenledir ki edebiyatın alanı çok geniştir.

Bu parçadan hareketle bir okurun edebiyat eserleri ile ilgili olarak aşağıdaki tavlardan hangisini takınması beklenemez?

- A) Hayal dünyasını ve ufku genişletmesini ister.
B) Her bilgiye ulaşabileceği beklentisinde olur.
C) Dil ve anlatımının doyurucu olmasını bekler.
D) Güzelyer duygular uyandırmasını arzu eder.
E) Kendi iç dünyasını yansıtmayı gerektiğini düşünür.

2. Rezaizade Mahmut Ekrem'in Araba Sevdası adlı romanı 19. yüzyılın sonlarında Osmanlının yaşadığı en büyük sorunlardan birini, yanlış Batılılaşmayı ele alan bir romandır. Bihruz karakteriyle anlatılan bu toplumsal sorun, Tanzimatçıların en çok ele aldığı konulardan biridir.

Buna göre Araba Sevdası romanı aşağıdaki bilim dallarından hangisiyle ilişkilendirilebilir?

- A) Sosyoloji
B) Psikoloji
C) Tarih
D) Felsefe
E) Coğrafya

Edebiyat; olay, düşünce, duygu ve hayallerin dil aracılığıyla sözlü veya yazılı olarak biçimlendirilmesi sanatına verilen addır. Edebiyatın diğer adı "yazın"dır.

Bilim; evrenin veya olayların bir bölümünü konu olarak seçen, deneye dayanan yöntemler ve gerçeklikten yararlanarak sonuç çıkarmaya çalışan düzenli bilgidir. Bilimin diğer adı "ilim"dır.

Edebî eserler oluşturulurken kimi bilim dallarından yararlanıldığı görülür.

- Psikoloji,
- Tarih,
- Sosyoloji,
- Felsefe,
- Coğrafya

bilimleri edebî eserlerde en çok faydalanılan bilimlerdir.

Son yüzyılda, film senaryolarında ve bazı edebî eserlerde geleceğe ait çıkarımları barındıran bilimsel kurgular dikkati çekmektedir.

3. Bugün "Edebiyatın işlevi nedir?" sorusuna ne cevap verilebilir? Edebiyatın gördüğü işleve bakarsak pek çok şey sayabiliriz: Bilgi vermek, ahlak bakımından eğitmek, milliyetçilik duyguları uyandırmak, zevk vermek... Edebiyat bütün bu saydığımız şeyleri yapabilir, yapmıştır da fakat bazı estetikçilere göre bunlardan bir tanesi edebiyatın asıl kendine göre işlevidir ve sanatı sanat yapan özelliğin bu işlevde aranması doğrudur. Söz konusu işleve zevk verme, estetik duygu ve heyecan uyandırma gibi adlar verilir. Sanat eserini biz okumaktan zevk aldığımız için okuruz.

Bu parçaya göre edebiyat;

- I. estetik duygu uyandırmak,
II. ulusal bilinç aşılama,
III. sanat yapma yeteneği kazandırmak,
IV. etik değerler kazandırmak

işlevlerinden hangilerini üstlenmez?

- A) Yalnız I
B) Yalnız III
C) I ve IV
D) II ve III
E) II ve IV

4. Bir yapıt, kişiye daha önce hiç görmediği ya da okumadığı hissini uyandırıyor ve ona, o eserin çok özgün ve orijinal olduğunu düşünüyor ya da eserin sahibinin ---- bakımından diğerlerinden üstün olduğu söylenebilir.

Bu parçada boş bırakılan yere sanatın hangi temel özelliği getirilirse parçanın anlam bütünlüğü sağlanmış olur?

- A) Evrensellik
B) Güzellik
C) Öğreticilik
D) Yaratıcılık
E) Etkileycilik

5. Ona olan aşkı, gün geçtikçe büyüyordu. Tamamen melankolik bir hâl almıştı ruhu. İçindeki sıkıntıyı ve tanımlayamadığı bu acıyı kendisi bile taşıyamaz olmuştu.

Bir romandan alınmış bu parçadaki kişinin içinde bulunduğu durum, hangi bilim dalının konusudur?

- A) Sosyoloji
B) Psikoloji
C) Antropoloji
D) Biyoloji
E) Zooloji

6. Bizim burada olsa yani, duman attırırlar öyle çerçilere. Bizim köy gibi yok. Nereden geldiği bellisiz bir adam durdurulur mu köyde? Hani demem... Biz bir köylü sayılırız. Namus meselesi... Yani bizim köye gelse böyle birisi, gününde kovarlardı. ... Köyde kocasından gizli un, zahire verip dükkândan öteberi almayan hiçbir kadın yoktur. Cıncık alırlar, boncuk alırlar. Üzüm alırlar, pekmez alırlar. Kızlarına çeyizlik, oğullarına kuş lastiği... Burada, kadınlarla Memed Efendi arasında değişme aracı para değil, zahiredir. Kadın para görmez. Kadına paranın gerekliliği de yoktur.

Yaşar Kemal'in Dükkâncı isimli öyküsünden alınan bu parçada aşağıdaki bilim dallarından hangisine ait unsurlar görülmektedir?

- A) Tarih B) Coğrafya
C) Sosyoloji D) Felsefe
E) Psikoloji

7. Sen ki son ehl-i salibin kırarak savletini,
Şarkın en sevgili sultanını Salahaddin'i,
Kılıç Arslan gibi iclaline ettin hayran...
Sen ki İslam'ı kuşatmış, boğuyorken hüsrân
O demir çemberi göğsünde kırıp parçaladın
Sen ki ruhunla beraber gezer ecrâmı adın
Sen ki asara gömülse taşacak sın... Heyhat!
Sana gelmez bu ufukalar, seni almaz bu cihat...

Ey şehit oğlu şehit, isteme benden makber
Sana ağuşunu açmış duruyor Peygamber.

Mehmet Akif Ersoy

Bu dizelerde aşağıdaki bilim dallarının hangisinden yararlanılmıştır?

- A) Psikoloji B) Sosyoloji
C) Felsefe D) Coğrafya
E) Tarih

Bilim, gözlem, deney, kanıt-lama ve evrensel yasala-ra dayalıdır. Edebiyatta ise duygu ve düşüncelerin aktarılma biçimi yani üslup önemli bir yere sahiptir.

Bilim de sanat da bütün insanlığa seslenen evrensel bir niteliğe sahiptir.

Bilimin de edebiyatın da temeline insan vardır. Her ikisinin de temel konusu insandır.

Edebiyatın da bilimin de aktarma aracı dildir. Edebiyatta mecaz ve soyut ifadelere, sanatsal söylemlere yer verilirken bilimde sözcüklerin temel ve terim anlamları kullanılır.

Bilim bir olayı somut olarak ele alıp incelerken bir edebiyatçı eserinde bu olayın kişi ve toplumlar üzerindeki etkisini yansıtır.

	Bilim	Edebiyat
I.	Bilim doğrudan izlenebilen durum ve olayları konu edinir.	Edebiyatta sabit bir bilgi söz konusu değildir.
II.	Akla dayanmayan hiçbir olay ya da durum bilimde ifade bulmaz.	Edebiyat duygu ve düşünceye dayanır.
III.	Bilim nesnel verilere dayanır.	Edebiyat öznel-dir.
IV.	Bilim genellik ifade eder.	Edebiyat kişiye özeldir.
V.	Evrensel bir nitelik taşır.	Edebiyat ulu-sal bir niteliğe sahiptir.

Bilim ve edebiyatın karşılaştırılmasına ilişkin yukarıdaki tabloda numaralanmış bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

9. Edebiyatın başlangıcına ilişkin sorular, bizi genelde sanatın başlangıcına götürmektedir. Sanatın doğuşuyla insanın yeryüzünde varoluşuna, insanın doğayla savaşımına dek uzanmaktadır.

Bu sözleri söyleyen edebiyat araştırmacısının anlatmak istediği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Edebiyat, sanatın var olduğundan bugüne hep hayatın içindeydi.
B) Edebiyat olmasaydı, diğer sanatlar da bugün olmazdı.
C) Her sanat dalının edebiyat ile bir bağlantısı vardır.
D) Edebiyat, insanın estetik duygularını harekete geçiren bir sanattır.
E) Edebî eserler öncelikle insana hizmet etmek için vardır.

1. Aşağıdaki metinlerden hangisi ayraç içindeki bilim dalıyla ilişkilendirilemez?

- A) Kasabayı çıkınca bir saat sonra Akçasaz'ın bataklığı başlar. Bükler, orman misalidir. Pırıl pırıl Savrun Çayı büklerin arasından kirlenerek geçer, Akçasaz'ın çamuruna karışır. Aktozlu köyü Akçasaz'ın kıyısındadır. Sıtmaya yakalanmamış insanı yok gibidir. (Coğrafya)
- B) Gariptir, insan her zaman yaptığı işin önemini ya da ne olduğunu fark etmez. Yapar sadece. Yapmak nedir mi? Bilmek... En önemlisi bilmek değil midir? Bilmek ve bildiğini sorgulamadan uygulamamak... (Felsefe)
- C) Javer tamamıyla bozguna uğramış bir adamın, bocalayan bir vicdanın azabını çekmekteydi. Artık daha fazla düşünerek çıldırmaktansa yapacağı iki ihtimal üzerinde durdu. Birincisi Jan Valjan'ı yaka paça sürükleyerek karakola teslim etmek ya da... Javer artık ne yapacağını kararlaştırmıştı. (Psikoloji)
- D) Ertuğrul Bey'in savaştığı ev hesabına gelmez. Savaşçı dervişlerin beşi, onu bir zavıyeye birikmiştir. Rum abdallarına geldi mi dam, çadır tanımaz bunlar... Azrail'e elense çekmiş gözü kara yiğitlerdir her biri. Kadınlar bile dövüşkendir. Bunlara 'Rum Bacıları' derler. Bunların töreleri de gaziler, savaşçı dervişler gibi din yayma üzerindedir. (Tarih)
- E) "Bu kadarı da olmaz!" dedirten bir kızdı. Her söylediği, her yaptığı bir devrim niteliğindedi âdeta. Kendine olan güveni, inancı doğrusu kimsede yoktu. Takdiri hak ediyordu açıkçası. (Sosyoloji)

2. I. Malzemeleri dildir.
II. İnsana insanı anlatırlar.
III. Zaman içinde değişim ya da gelişim gösterirler.
IV. Nesnellik taşırlar.
V. Evrensel bir niteliğe sahiptirler.

Yukarıda numaralanmış bilgilerden hangisi bilim ile edebiyatın benzer özelliklerinden biri değildir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

Bilimsel sonuçlar ve birtakım bilimsel veriler herkes için aynı şeyi ifade ederken bir edebî eser her okuyanda farklı duygular çağırır. Okuyanın ruh dünyası, yaşantı biçimi, kabul dünyası eseri okurken ondan alacağı her şeyi diğerlerinden farklı yorumlamasına neden olur.

Edebî eser, öznel olduğu için bir edebî eserin değişmez kurallarla sınırlandırılması mümkün değildir.

Bilim de sanat da zaman içinde gelişme özelliğine sahiptir. Her ikisi de birtakım gelişme evrelerinden oluşur.

Edebiyat bilgiye değil duygu ve düşünceye dayalıdır. Bilim bilgilerden hareket eder.

3. Edebiyatın amacı okuyucuda estetik bir zevk oluşturmak ve güzellik duygusu yaratmaktır. Bu zevki de okuyucuya dil ve üslup verir. Üslup anlayışı yazardan yazara değişir. Buna göre her yazar her okuyucuya seslenir diye bir şey yoktur. Yani üslup anlayışı ya da beğenisi yazara ve okuyucuya göre farklılıklar gösterir. Edebiyat duygu ve düşünceleri aktarma görevi üstlendiğine göre onu aktaracak olan dilin kullanımı da büyük bir önem taşır. Bu nedenle denilebilir ki bir eserde içerikten çok o içeriğin nasıl aktarıldığı önemlidir.

Bu parçada edebiyat ve edebî eserler ile ilgili olarak aşağıdakilerin hangisi üzerinde durulmuştur?

- A) Edebiyatın insan hayatına olan olumlu etkilerinin olduğu
B) Edebî bir eserin en önemli unsurunun dil ve üslubu olduğu
C) Her edebî eserden aynı zevkin alınmasının beklenemeyeceği
D) Edebiyatın diğer bilim dallarına göre daha avantajlı olduğu
E) Edebiyatın insanları bilgilendirme görevinin de olduğu

4. I. Sanatın geçmişi, bilimin geçmişinden eskidir.
II. Sanat, bilimin gelişmesine katkı sağlar.
III. Sanatın vardığı sonuç, çoğu zaman kesindir.
IV. Sanat, gerçekleri imgelerle anlatır.
V. Sanat, duygu ve düşünceleri belli kurallarla ifade eder.

Sanat ve bilimle ilgili olarak yukarıda numaralanmış bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

5. "Edebiyat" terimi Türk edebiyatında Tanzimat'tan sonra kullanılmaya başlanmıştır. Divan edebiyatında bu sözcük yerine "şiiir ve inşa" ifadesi kullanılmıştır. Şinasi'nin bir yazısında iyi ahlak öğreten eserlere, "edebî eser" dediği görülse de "edeb" kelimesinden türetilen "edebiyat" terimini ilk kimin kullandığı konusunda değişik görüşler vardır. Namık Kemal'in "Lisan-ı Osmanî'nin Edebiyatı Hakkında Bazı Mülâhazatı Şamildir" makalesinde, Tahrib-i Harabat'ta ve İrfan Paşa'ya Mektup'ta "edebiyat" terimini kullanarak edebiyatın gerçeğe, akıl ve mantığa uygun olması, düşünceleri eğitmeye ve ahlaki düzeltmeye yönelik bulunması gerektiğini ileri sürdüğü söylenebilir.

Bu parçadan edebiyat terimi ile ilgili olarak

- I. Hangi kökten türediği,
- II. Türk edebiyatında ne zaman kullanılmaya başlandığı,
- III. Divan edebiyatındaki karşılığı,
- IV. İlk kim tarafından kullanıldığı

bilgilerinden hangileri kesin olarak öğrenilebilir?

- A) I ve III B) II ve III C) II ve IV
D) I, II ve III E) II, III ve IV

6. I. Gelişme evrelerinin olması ve zamanla gelişme göstermeleri
II. Temelinde insanın yer alması
III. Ulusal nitelik taşımaları
IV. Malzemelerinin aynı olması
V. İnsanlığa sunulmasında dilin araç olarak kullanılması

Yukarıdakilerden hangileri bilim ve edebiyatın ortak özelliği değildir?

- A) I ve III B) II ve III C) III ve IV
D) III ve V E) IV ve V

Peyami Safa'nın *Dokuzuncu Hariciye Koşuşu* adlı romanı, psikoloji biliminin unsurlarının yoğun olarak görüldüğü Türk edebiyatının en önemli psikolojik romanlarından biridir.

Bilim de edebiyat da insanlığın hizmetindedir. Bilim, bilinmeyi ortaya çıkarıp bilinir kılmak ve bunu insanlığın hizmetine sunmak amacıyla taşırken edebiyat insanın manevi yönüne dokunarak insanlığa daha iyi, daha güzel bir bakış açısı kazandırmak ve tüm dünyanın huzurunu sağlamak amacıyla taşır.

Bilimde mantık vardır. Akla ve mantığa aykırı hiçbir şey bilimde yer bulamaz. Edebiyatta ise hayal dünyanın alabileceği her şeye yer verilir.

7.

I. Metin

Işık hızı ışığın boşluktaki hızına verilen isimdir. Işık bir boşluk içerisinde saniyede 299.792.458 m'dir. (Buna saniyede yaklaşık olarak 300 bin km de denilebilir.) Işık hızının sembolü ise Latince hız anlamında olan "celeritas" kelimesinin ilk sesi olan c'dir. Louis Essen 1950 yılında ışık hızını saniyede 299.792,5±1 km olarak ölçmüştür. Daha sonraları ise 1975 yılında ışık hızı saniyede 299.792.458 m olarak kararlaştırılmıştır. Güneş ışığı dünyaya 8,3 dakikada ulaşmaktadır.

II. Metin

Dar kapısından başka aydınlık girecek hiçbir yeri olmayan dükkânında tek başına, gece gündüz kıvılcımlar saçarak çalışan Koca Ali, tıpkı kafese konmuş terbiyeli bir arslanı andırıyordu. Uzun boylu, iri pençeli, kalın pazılı, geniş omuzlu bir pehlivandı. On yıldır bu karanlık in içinde ham demirden dövdüğü kılıç ve namluları tüm Anadolu'da, tüm Rumeli'de sınır boylarında büyük bir ün kazanmıştı. Hatta İstanbul'da bile yeniçeriler, satın alacakları kamaların, saldırmaların, yatağanların üstünde "Ali Usta'nın işi" damgasını arıyorlardı.

Yukarıdaki numaralanmış metinlerle ilgili olarak

- I. I. metinde kelimelerin yan anlamları kullanılırken II. metinde çağrışımsal anlamları kullanılmıştır.
- II. I.si bilimsel bir metinken II.si edebî bir metindir.
- III. Her iki metnin de anlatım aracı aynıdır.
- IV. I. metinde terim anlamlı kelimelere yer verilmiştir.

değerlendirmelerinden hangileri yapılamaz?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve III
D) II ve III E) III ve IV

8. Bir romandaki sosyal çevre incelenirken ---- biliminden, kahramanların davranış özellikleri incelenirken de ---- biliminde faydalanılır.

Bu cümlede boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerin hangisinde verilenler getirilmelidir?

- A) sosyoloji-felsefe
B) sosyoloji-psikoloji
C) coğrafya-psikoloji
D) sosyoloji-tarih
E) felsefe-psikoloji

1. Aşağıdaki parçaların hangisinde yazınsal bir söylem vardır?

- A) Anı, bir yazarın yaşadığı ya da tanık olduğu olayları kaleme aldığı yazı türüdür. Yazar, anlatımında her türlü kaynaktan faydalanabilir. Bu da anı türüne tarihi gerçeklik özelliği katar.
- B) İnsanın içini dökmeden edemediği dakikalar olur, diyor Suut Kemal Yetkin. "Bir dost erişilmez bir değer kazanır o dakikalarda ama her şey bir dostu söylenmez ki! Onun için hele bir insan bir yazarsa, içinin gizli kıvrımlarını görmeyi biliyorsa masanın başına geçip eline kalemi almadan edemez." diye de devam ediyor.
- C) Camlı kapıların garip bir beyazlıkla gözlerime vuran ve içimde korku ile karışarak yuvarlanan parıltıları arasında o dehlize girerdim de yalnız başıma bir köşeye ilişirdim. Kımıldamazdım, susardım, beklerdim; korkudan büzülürdüm, rengimin uçtuğunu hissedirdim.
- D) Havanın dünya yüzeyine göre yer değiştirmesi olayına rüzgâr deriz. Bu, atmosfer içinde periyodik düzenlilik gösteren bir olaydır. Güneş ışınlarının yere ve zamana bağlı değişkenliğinden kaynaklanan ısı farkları hava basıncından değişmelere yol açar; ısına hava yükselir, daha soğuk olan hava onun yerine doğru akar.
- E) Açın Servetifünun sanatçılarınin eserlerini okumaya çalışın. Bir derin umutsuzluk, bir sonsuz gam çöker üstünüze. Boğaz'da, Çamlıca'da, Adalar'da dolaşan bu sanatçılar her türlü yaşama rahatlığı ile dolu o yerlerde yalnızca kederi görüyorlardı.

2. Aşağıdakilerin hangisi göstermeye bağlı sanat metinlerinden biri değildir?

- A) Orta oyunu
B) Fabl
C) Meddah
D) Komedi
E) Trajedi

Güzel sanatlar, duygu ve düşünceleri anlatmada kullandıkları araçlara göre üç gruba ayrılır:

İşitsel (Fonetik) Sanatlar:

- müzik
- edebiyat

Görsel (Plastik) Sanatlar:

- resim
- heykel
- mimari
- hat

Dramatik (Ritmik) Sanatlar

- tiyatro
- sinema
- bale
- opera
- dans

Güzel Sanatların Özellikleri

- Güzel sanatların en belirleyici özelliği güzel ve etkileyici olmasıdır.
- Bir sanat eseri biriciktir, eşi ve benzeri yoktur.
- Sanatta güzellik kişiden kişiye değişir. Bu nedenle sanat öznel bir kavramdır.
- Sanat eseri, evrensel bir özellik taşır.
- Sanat eserinin değeri, onun kalıcılığına bağlıdır.

3.

	Sanatsal Metinler	Öğretici Metinler
I.	Sanat yapma kaygısı vardır.	Bilgi verme amaçlıdır.
II.	Kelimelerin yan ve mecaz anlamları kullanılır.	Kelimeler genellikle gerçek anlamlarıyla kullanılır.
III.	Her okuyanda farklı çağrışımlar yapar.	Her okuyucu genellikle okuduklarından aynı anlamı çıkarır.
IV.	Öznel yargılar ağırlıktadır.	Nesnel yargılara yer verilir.
V.	Düşünce ön plandadır.	Duygular ön plandadır.

Sanatsal metinlerle öğretici metinlerin karşılaştırıldığı yukarıdaki tabloda numaralanmış bilgilerin hangisinde yanlışlık yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

4. Aşağıdakilerin hangisinde boş bırakılan yerlere ayraç içindeki ifade getirilemez?

- A) --- olay, durum, duygu, düşünce hayallerin dil aracılığıyla aktarıldığı sanattır. (Edebiyat)
- B) ---, dış dünyada gördüklerini hayal dünyasında yeniden kurgulayarak aktaran kişidir. (Sanatçı)
- C) İnsanı duygulandırarak onda heyecan uyandıran eserlerin genel adı ---. (güzel sanatlardır)
- D) Yaratıcılık ve ustalık sonucu ortaya çıkan ve bir benzeri yapılamayan eserlere --- denir. (zanaat)
- E) Herhangi bir durum, olay ve olgunun anlatımında kullanılan yöntemlerin tamamı veya bu anlatım sonucunda ortaya çıkan yaratıcılık --- olarak adlandırılır. (sanat)

5. Bir insanın şiir yazarak veya okuyarak duygularını ifade etmeye çalışması, bayramlarda düğünlerde söylenen şarkılar, çekilen halaylar, yapılan resim ve çizimler insan yaradılışından beri var olan bir durumdur.

Bu parçada güzel sanatlar ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi çıkarılabilir?

- A) Güzel sanatların insanı eğitmek amaçlı ortaya çıktığı
B) Güzel sanat olmadan yaşamın bir anlamının olamayacağı
C) Herkesin güzel sanatlardan anlamasının söz konusu olmadığı
D) İnsanın içindeki duygularını dışa vurmak istediği
E) Güzel sanatların insan etkinliklerinin içinde bir yerinin olduğu

6. Sanat metinleri ----.

Bu sözler, aşağıdakilerden hangisiyle tamamlanamaz?

- A) bilgi verme amacı gütmeyiz.
B) genellikle öyküleyici ve betimleyici anlatım biçimi ile oluşturulur.
C) dilin bilgi verici işleviyle yazılır.
D) iletiyi doğrudan vermez.
E) konudan çok söyleyişin ön plana çıktığı metinlerdir.

7. Sanatsal metinler estetik zevk vermek amacıyla oluşturulduklarına göre;

- I. Lirik anlatım
II. Öyküleyici anlatım
III. Kanıtlayıcı anlatım
IV. Gelecekte söz eden anlatım
V. Düşsel anlatım

türlerinden hangisi sanatsal metinlerde kullanılmaz?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

“Metin” sözcüğü, TDK'nin sözlüğünde “bir yazıyı biçim, anlatım ve noktalama özellikleriyle oluşturan kelimelerin bütünü” şeklinde tanımlanmıştır.

Metinler, insanların duygu ve düşüncelerini ifade etme ihtiyacından doğmuştur. İnsanlar yüzyıllardır sözlü ya da yazılı olarak duygu ve düşüncelerini metinlerle dile getirmişlerdir.

Metinler;

- Yazılış amacına,
- Oluşum biçimine,
- Kullanılan dile,
- Gerçeklikle ilişkisine,
- Sunuluş biçimine göre türlerle ayrılır.

Metinler, en genel biçimiyle sanatsal metinler ve öğretici metinler olmak üzere ikiye ayrılır.

8. Aşağıdaki sanatlardan hangisi edebiyat ile ilişkilendirilebilir?

- A) Opera B) Tezhip C) Mimari
D) Ebru E) Heykel

9. Edebî eser, herhangi bir aracıya gerek olmaksızın orijinal yapısıyla her seviyeden okuyucusuna doğrudan doğruya ulaşabilen tek sanattır. Bunu da kullandığı malzemenin söz olmasına borçludur. Diğer sanat alanlarında eserler tektir ve onu seyretmek/dinlemek için o tek nüsha ile karşı karşıya gelmekten başka yol yoktur. Edebî eser ise yazarının meydana getirdiği orijinal şekliyle her zaman okuyucusuna ulaşabilmektedir.

Bu parçada aşağıdakilerin hangisi üzerinde durulmuştur?

- A) Edebiyatın malzemesinin dil olmasının ona verdiği ayrıcalık
B) Edebiyatın işlevinin diğer sanatlardan bazı yönleriyle ayrıldığı
C) Edebî eserlerin kurmaca olmasının ona sağladığı kolaylıklar
D) Edebiyatın diğer sanat dallarıyla benzer özellikleri
E) Edebî eserlerin sanatseverlerce daha çok ilgi gördüğü

10. I. Sanat metinleri geçmişle bugün arasında bağ kurulmasını sağlar.

II. Sanat metinleri nesilden nesile dil aracılığı ile taşınır.

III. Sanat metinleri mesajını doğrudan okuyucuya/izleyiciye aktarır.

IV. Sanat metinleriyle farklı kültürlerdeki insanlar ve toplumlar hakkında bilgi edinilir.

V. Sanat metinlerinde sanatçı ile okuyucu/seyirci arasında mesajın iletilmesi bakımından bir bağ oluşur.

Yukarıda sanat metinleriyle gerçekleşen iletişim ile ilgili numaralanmış bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

1. Aşağıdakilerden hangisi sanat metinlerinin okuyucu/seyirci üzerindeki etkilerinden değildir?

- A) Duygulandırmak
- B) Estetik zevk uyandırmak
- C) Eğlendirmek
- D) Dolaylı olarak yönlendirmek
- E) Bilgilendirmek

2.

	Sanatsal Metin	Öğretici Metin
Otobiyografi		X
Tiyatro	X	
Deneme	X	
Günlük		X
Roman	X	

Bu tablodaki metinlerden hangisinin türü yanlış işaretlenmiştir?

- A) Otobiyografi
- B) Tiyatro
- C) Deneme
- D) Günlük
- E) Roman

3. Aşağıdakilerin hangisinde yapılan açıklama ile ayraç içindeki özellik uyuşmamaktadır?

- A) Sanatın bütün insanlığa açık bir dil olması (evrensellik)
- B) Sanat eserinin gelecek nesillerde de kendini göstermesi (kalcılık)
- C) Topluma ve bireye ışık tutması (kültürü yansıtmak)
- D) Eserlerin kendi alanında başka bir esere benzememesi (özgünlük)
- E) İnsana duygusal ve düşünsel anlamda zevk vermesi (etkileycilik)

Sanatsal metinler, estetik kaygı ile oluşturulur. Bir sanat eserindeki amaç, insanda güzel duygular uyandırmak iken öğretici metinlerde amaç okuyucuyu bilgilendirmek ya da yönlendirmektir. Kişide kanı değişikliği yaratmaktadır.

Öğretici metinlerde de öznel yargılara yer verilir. Deneme, fıkra, sohbet gibi öğretici metinlerde yazarın kişisel düşünceleri ön plandadır. Bu metinler bilimsel metinlerle karıştırılmamalıdır. Bilimsel metinlerde tamamen nesnel veriler dikkati çeker.

Öğretici metinler, kurmaca metinler değildir. Verilmek istenen mesaj, sanat metinlerindeki gibi dolaylı yoldan verilmez, doğrudan verilir.

4. Aşağıdakilerden hangisi sanat metinlerinin özelliklerinden değildir?

- A) Kurmaca metinler olduğundan sanatçının dünyayı ve olayları algılayış biçimine göre şekillenir.
- B) Dil, sanatsal işleviyle kullanılır ve kelimeler mecaz ve yan kullanımlarıyla birden çok anlamı karşılar.
- C) Bu metinlerde amaç, okuyucuda estetik zevk uyandırmaktır, bu nedenle bilgi vermek gibi bir kaygı yoktur.
- D) Verilmek istenen mesaj, doğrudan değil de dolaylı olarak verilir.
- E) Yapısal değişiklikler konuya göre belirlenir.

5. Aşağıdakilerin hangisinde yapılan açıklama ile sanat adı uyuşmamaktadır?

- A) Müzik eşliğinde hareketlerin biçimlendiği bir sanat dalıdır. (Dans)
- B) Bir kişinin gördüklerini kendi kafasında yorumlayarak kâğıda çizmesi ve bunu renklendirmesiyle oluşan sanattır. (Resim)
- C) Malzemesi kil, alçı gibi şekil verilmesi kolay topraklar olan bir sanattır. (Heykel)
- D) Malzemesi ses olan ve daha çok bir enstrüman eşliğinde yapılan sanattır. (Müzik)
- E) Bir sahnede canlı olarak gerçekleştirilen dramatik sanatlardandır. (Sinema)

- 6. I. Roman
- II. Fabl
- III. Biyografi
- IV. Makale
- V. Günlük

Yukarıda numaralanmış metinlerden hangisi kurmaca metinlerdendir?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) II ve V
- D) III ve IV
- E) IV ve V

7.

I

Odadan gündüz ışığı ile beraber bana ait her şey çekiliyor: Evime ait hatıralar, kalabalıklar, sevdiğim sesleri, birçok şekiller, hayatımın parçaları, Erenköy, köşk, tren, vapur, fakülte, doktorlar, hastabakıcılar, hayatın gürültüleri, şehir, gündüzün sesleri, her şey uzaklaşıyor. İçimde boşluk. Garip ve büyük bir his, derinliklerime doğru kaçıyor, gizleniyor. Ruhum karartılarla sessiz ve şekilsiz gölgelerle eşya arkasına saklanan hayaletler gibi kendilerini göstermeden korkutan meçhul varlıklarla dolu.

II

Tabiat ile hayat, insanoğlunun şekil vererek güzel ve faydalı eserler vücuda getirebileceği muazzam bir malzeme deposudur. Resim mi yapmak istiyorsunuz? Dünyada renkten ve boyadan çok ne var? Hakiki bir ressam konu bakımından da bir sıkıntı çekmez. Bütün tabiat ve hayat işlenecek konu ile doludur. Mühim olan, herhangi bir konu etrafında bir renk kompozisyonu vücuda getirmektir.

Yukarıdaki numaralanmış metinlerle ilgili olarak

- I. I.si sanatsal, II.si öğretici metin örneğidir.
- II. I.de ileti doğrudan, II.de dolaylı olarak verilmiştir.
- III. I.si öyküleyici anlatımla oluşturulurken II. metin açıklayıcı anlatımla oluşturulmuştur.

değerlendirmelerinden hangileri yapılmaz?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

8. Aşağıdaki cümlelerden hangisinin yazılış amacı farklıdır?

- A) Elli yaşlarında gösteren bu adamı, daha önce mahallemizde hiç görmemişim.
- B) Eğitim, çocuğun yetenekleri doğrultusunda gerçekleşirse işe yarar.
- C) Doğanın güzelliklerini fark edene hayat ne kadar da güzel.
- D) Yanına yaklaşan küçüğü fark etmemiştim bile.
- E) Mutluluk bir yelken açar, açık denizlere.

Sanat tüm insanlığı etkileyerek onların bir duygu etrafında toplanmalarına aracılık eder. Sanatta ulusal değerlerden faydalanılsa da sanat, evrenselidir.

İnsanların maddeye dayalı gereksinimlerini gidermek amaçlı olan belli bir beceri, deneyim, eğitim gerektiren işlere zanaat denir.

Sanatta maddi bir gelir elde etme, geçim sağlama amacı yoktur. Sanatçı içinden geldiği gibi oluşturur eserini. Zanaatçı ise maddi bir gelir elde etmek amacıyla işini yapar.

Sanat eserinde özgünlük, teklik söz konusuysa zanaat eserinin aynısı tekrar tekrar üretilebilir.

9. Aşağıdaki bilgilerin hangisinde yanlışlık yapılmıştır?

- A) Okuyucuyu / seyirciyi duygulandırmak, sanatsal metinlerin etkilerinden biridir.
- B) Sanatsal metinlerde anlatılmak istenen doğrudan okuyucuya/seyirciye sunulur.
- C) Öğretici metinlerde kelimeler genellikle kendi anlamlarında kullanılır.
- D) Sanat metinleri geçmiş ile gelecek arasında köprü görevi üstlenen bir iletişim aracıdır.
- E) Öğretici metinler daha çok düşündürmeyi amaçlayan metinlerdir.

10. Güzel sanatlardan maddeye biçim verenlerine ----, sese biçim verenlerine ---- sanatlar denir.

Bu cümlede boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) görsel, işitsel
- B) mimari, işitsel
- C) görsel, tezhip
- D) edebî, ses
- E) görsel, ritmik

11. I. Gerçek yaşama benzer bir dünya kurar ve okuyucuyu bu dünyaya çeker.

II. Olaylar, sözcüklerin değişik anlamları kullanılarak kurgulanır.

III. Anlatılanların gerçek dünyadaki ile çelişmemesine özen gösterilir.

IV. Dil açıklayıcı işleviyle kullanılır.

V. Her okunuşunda farklı anlamlar çağrıştıırabilir.

Yukarıda numaralanmış cümlelerden hangisi sanat metinlerinin özelliklerinden değildir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

1. Milletlerin kültürleri, dil ile nesilden nesile aktarılır. Çünkü bir toplumdaki sanat eserleri dille gerçekleşir. Milletler duygu ve düşüncelerini yazıya geçirince daha sağlam bir birlik meydana getirir. Çünkü yazı sayesinde duygu ve düşünceler hem zaman hem de mekân içinde geniş bir yayılma alanı bulur. Dilin kültürü taşımasının yanında bu kültürün devamını sağlaması bakımından da büyük bir önemi vardır. Kaşgarlı Mahmut'un Divanü Lügati't-Türk'ü olmasaydı o dönemde yaşayan Türklerin yaşam şekillerini, gelenek ve göreneklerini, kullandığı dili ve en önemlisi İslamiyet Öncesi Dönem'e ait eserlerini öğrenemeycektik.

Bu parçadan dil ile ilgili olarak;

- I. Ulusal bir nitelik taşıdığı,
II. Kültür taşıma görevini üstlendiği,
III. Dünya milletlerini birbirine yaklaştırdığı

ifadelerinden hangileri çıkarılamaz?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

2. Bir dilin edebî eserlerle takip edilebilen dönemlerinde ayrılmış koluna ---- denir. Azerbaycan, Türkmenistan gibi Orta Asya devletlerinde konuşulan Türkçe buna örnektir.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdaki kavramlardan hangisi getirilmelidir?

- A) Şive B) Lehçe
C) Ağız D) Yazı dili
E) Konuşma dili

3. Dil biliminde bir dil ailesine kaynaklık eden ve kendisinden başka diller türeyen dillere ---- denir.

Bu cümlede boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Dil ailesi B) Ana dil
C) Lehçe D) Şive
E) Ağız

İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşmaya **dil** denir.

Aynı dil içinde ses, şekil, söz dizimi ve anlamca farklılıklar gösterebilen, belli yerleşim bölgelerine veya sınıflara özgü olan konuşma diline "**ağız**" denir.

Ağız sözcüğü genellikle halk arasında "**şive**" sözcüğü ile karıştırılır. Bir kişinin yöresel ağızla konuşması genellikle "... şive ile konuşuyor." şeklinde yanlış adlandırılır. Oysaki "şive", bir dilin tarihî süreç içinde bilinen dönemlerinde ayrılmış kollarıdır.

4. **Aşağıdakilerden hangisi dilin özelliklerinden değildir?**

- A) Dilin nesilden nesile aktarılmasında onun değişmeyen kuralları etkilidir.
B) Dil, insanlar arası iletişimi sağlayan en önemli unsurdur.
C) Duygu ve düşünceleri iletmedeki en önemli araçtır.
D) Bir milletin değer yargılarının göstergesi o milletin dilidir.
E) Dil, insanın sosyalleşmesi ve bir topluluğa ait olmasını sağlar.

5. I. Yakutça
II. Çuvaşça
III. Kırgızca
IV. Kazakça
V. Özbekçe

Yukarıda numaralanmış dillerden hangileri Türkçenin lehçelerindedir?

- A) I ve II B) I ve IV C) II ve III
D) II ve V E) III ve IV

6. I. Bir dilin metinlerle takip edilebilen ayrılmış kollarına şive denir. (D)
II. Azeri Türkçesi bir lehçedir. (Y)
III. Bir dilin yazılı metinlerle takip edilemeyen dönemlerde ayrılmış kollarına lehçe denir. (D)
IV. Yakutça bir Türk şivesidir. (Y)
V. Orta Asya Türklerinin kullandığı Türkçe birer şivedir. (Y)

Yukarıda numaralanmış bilgilerin doğru (D) / yanlış (Y) değerlendirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

7. Bir dilin takip edilemeyen tarihî bir süreçte ayrılmış koluna şive, takip edilen bir dönemde ayrılmış koluna da lehçe denir. Bir dil içinde daha çok eğitimsiz bir grubun sözcüklere yeni anlamlar yükleyerek oluşturduğu konuşma diline argo, aynı meslek veya topluluktaki insanların oluşturduğu ortak dile de jargon denir. Ağız ise aynı dilin farklı bölgelerdeki konuşma şekline verilen addır.
- Bu parçadaki bilgi yanlışlığının giderilebilmesi için hangi iki kavram yer değiştirmelidir?**
- A) I ve II B) II ve IV C) II ve V
D) III ve IV E) IV ve V

8. Aşağıdaki standart dil ile konuşma dilinin karşılaştırılmasına ilişkin bilgilerden hangisi yanlıştır?
- A) Standart dilin birtakım kuralları vardır, konuşma dilinin ise belirlenmiş kuralları yoktur.
- B) Konuşma dili birtakım sınırlamalara tabi olmadığından standart dile göre daha doğaldır.
- C) Standart dil aynı zamanda bilim dilidir, konuşma dilinin ise iletişim aracı olma dışında böyle bir işlevi söz konusu değildir.
- D) Konuşma dili, zamanla değişikliğe uğrar ancak standart dil zaman geçse de hiçbir değişikliğe uğramaz.
- E) Standart dille duyguların ifadesinde imla ve noktalama önemlidir, konuşma dilinde ise jest ve mimikler önemlidir.

Ağız yazı dilinde kullanılmaz. Yalnız edebî eserlerde kişileri konuştururken yazar, gerçekçi olmak adına kişileri kendi ağızlarıyla konuşturabilir.

Her dil, zaman içinde birtakım değişikliklere uğrar. Başka dillerden kelime alır veya başka dillere kelime verir fakat asıl yapısını mutlaka korur.

Konuşma diline daha çok yöresel ağız hâkimdir. Bir kişi, yöresel ağız ile konuşurken zorlanmaz ve kendini rahat hisseder. Bununla birlikte herkes, resmî işlemlerde, yazışmalarda, eğitim ve öğretim faaliyetlerinde standart dili kullanır. Çünkü standart dil, bir ülkenin ortak anlaşma aracıdır.

9. Millî Edebiyat sanatçılarından olan Ömer Seyfettin, "Yeni Lisan" makalesinde Türkçeye yabancı dillerden girmiş olan sözcüklerden halk arasında kabul görmüş olanların Türkçe söylenişlerine göre ve Türkçe gramer kurallarına göre kullanımında bir sakınca olmadığını dile getirmiş, Eski Türkçeden kelimelerin diriltilmesinin bir anlamı olmadığını belirtmiştir. Türkiye Türkçesinde de İstanbul Türkçesinin kullanılması gerektiğini öne sürmüştür.

Buna göre Ömer Seyfettin, Türkçenin hangi kullanımı üzerine düşüncelerini dile getirmiştir?

- A) Lehçe B) Şive
C) Jargon D) Standart dil
E) Ağız

10. –Necesinde? (Azerice)

–Minle purinatır? (Çuvaşça)

Yukarıdaki örnekte Türkçeden ayrılan iki dilin "Nasılınız" ifadesini çok farklı bir şekilde getirdiği görülmektedir.

Buna göre

- I. Azerice bir şivedir.
II. Çuvaşça, Türkçeden tarihin bilinmeyen bir döneminden ayrılmış bir koldur.
III. Azerice Türkiye Türkçesine Çuvaşçadan daha yakındır.
IV. Her iki dil de Türkiye Türkçesinden büyük farklılıklar göstermektedir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve III B) II ve IV C) III ve IV
D) I, II ve III E) II, III ve IV

1. İletişim bir bağlam içinde gerçekleşir. Yalnız iletişim gerçekleşirken sadece kelime grupları, cümleler, paragraf gibi dil içi bağlamlar düşünülmez. Bir dili konuşan insanlar arasındaki bilgi, görgü, deneyim, inanç ortaklığı gibi paylaşımlardan kaynaklanan durumsal bağlam da dikkate alınır. Yaşantı ortaklığı da dediğimiz bu dil dışı bağlam, iletişimin sağlıklı ve akıcı olabilmesinde dil içi bağlam kadar etkilidir.

Bu parçadan iletişimle ilgili

- I. Dil içi bağlam, iletişimin en önemli unsurudur.
- II. Dil dışı bağlam olmazsa iletişim de gerçekleşmez.
- III. İletişimde dil içi ve dil dışı bağlam birbirini bütünler.
- IV. Yaşantı ortaklığının iletişimde diğer unsurlardan daha etkili olması beklenir.

yargılarından hangileri **kesin olarak çıkarılabilir**?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) Yalnız IV
D) II ve III E) II ve IV

2. ---- bir duygu, düşünce ya da bilginin çeşitli kanallarla başkalarına aktarılmasıdır. ---- insanların temel ihtiyaçlarından ve duygu ve düşünceleri paylaşma ihtiyacından doğmuştur.

Bu parçadaki boş bırakılan yerlere aşağıdaki kavramlardan hangisi getirilmelidir?

- A) İleti B) İletişim
C) Haberleşme D) Bağlam
E) Kaynak

3. Aşağıdakilerden hangisi iletişimin öğelerinden biri **değildir**?

- A) Dönüt B) Gönderici
C) Alıcı D) Kanal
E) Gösterge

En etkili ve en gelişmiş iletişim aracı dildir. Bununla birlikte insanlar jest ve mimik gibi çeşitli yollarla duygu ve düşüncelerini karşısındaki ne ifade ederler.

İletişimin gerçekleştiği bağlam, değişkendir. İletişimin yer ve zamanı sınırsızdır.

İletişim, insanlık tarihi kadar eskidir. Bu nedenle her dönemde iletişim araçları gelişme göstermiştir.

İletişim Unsurları

Gönderici (Kaynak)

- Bir bilgiyi, bir dileği alıcıya gönderen ögedir.

Alıcı

- İletiyi alan ögedir.

İleti (Mesaj)

- Göndericinin ileteceği bilgi veya dileğin görsel ve işitsel hâle dönüşmüş şeklidir.

Kanal

- İletinin alıcıya ulaşmasında kullanılan yol ve araçtır.

Geri Bildirim (Dönüt)

- Göndericinin iletisine alıcının verdiği karşılıktır.

İletişimin tam olarak gerçekleşmesi için alıcının göndericiye geri bildirimde bulunması gerekir.

4. Bilgiler:

1. Bir bilgiyi, isteği, düşünceyi alıcıya gönderendir.
2. İletiyi alan ve ona anlam yükleyen iletişim ögesidir.
3. İletinin istenen yere ulaştırılması için kullanılan yoldur.

Kavramlar:

- a. Kanal
- b. Gönderici
- c. Alıcı

Yukarıdaki numaralanmış bilgiler ve harflerle gösterilen kavramların doğru eşleştirilmesi aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

	1	2	3
A)	b	c	a
B)	a	b	c
C)	c	a	b
D)	b	a	c
E)	c	b	a

5. Hasan, mahallede tek başına dolaşırken I arkadaşları Mehmet'i görür. Mehmet'e, "Çok sıkıldım, yalnız başıma dolaşıp duruyorum, II hadi biraz top oynayalım." der. Mehmet, III Hasan'a annesinin kendini çağırdığını belirte- IV rek gelemeyeceğini söyler.

Bu parçadaki numaralanmış yerler aşağıdaki iletişim unsurlarından hangilerine örnektir?

	I	II	III	IV
A)	Kaynak	Alıcı	İleti	Dönüt
B)	Bağlam	İleti	Alıcı	Dönüt
C)	Bağlam	İleti	Dönüt	Alıcı
D)	Kaynak	İleti	Alıcı	Dönüt
E)	Kaynak	Alıcı	Dönüt	Bağlam

6. Aşağıdakilerin hangisinde boş bırakılan yere ayraç () içindeki kavram getirilemez?

- A) İletinin özel bir tarzda düzenlenmiş hâli, iletişimin ---- unsurudur. (kod)
 B) ----, göndericinin iletisine, alıcının verdiği karşılıktır. (Dönüt)
 C) Göndericinin duygu ve düşüncelerinin görsel veya işitsel hâle dönüşmüş şekline ---- denir. (kaynak)
 D) ----, kodlanmış iletiyi alan ve ona anlam yükleyen ögesidir. (Alıcı)
 E) İletinin alıcıya ulaşmasında kullanılan her türlü yol ve yöntem ---- olarak adlandırılır. (kanal)

7. Bir gezi turunda üç farklı millete ait insanlar bulunmaktadır. Gezi rehberi, program dışındaki üç yerden (cami, müze, meydan) birine daha gidebileceklerini söyler. Her üç milletin temsilcileri arasında bir kavga çıkar. Aslında üç milletin temsilcisi de camiye gitmek istemektedir. Fakat bunu ayrı dillerde dile getirdikleri için birbirlerini anlamamaktadırlar. Araya gezi rehberi girer ve aslında hepsinin isteğinin ortak olduğunu dile getirir.

Bu parçadan hareketle;

- I. İletinin alıcıya anlayacağı şekilde ulaşması gerektiği,
 II. İletişimde göndericinin alıcı ile aynı duyguyu taşıması gerektiği,
 III. İletişimde anlaşmazlığın olumsuz durumlara sebebiyet verebileceği

yargılarından hangileri çıkarılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
 D) I ve II E) I ve III

İletinin, alıcıya ulaşmasını sağlayan kanal sadece dil değildir. Işık, hava, ses vb. unsurlar iletinin alıcıya ulaşmasını sağlayabilir.

İleti, kodlar (şifreler) sayesinde alıcıya ulaşır. Her dil, o dilin konuşulduğu ülkede bir iletişim kodudur.

Günümüzde teknolojinin gelişmesiyle birlikte iletişim yolları da çeşitlenmiştir. İnsanlar özellikle sosyal medya aracılığı ile geniş kitlelere ulaşan iletişim ağları kurmaktadır. Bu da iletişimi sadece aynı dili konuşan veya aynı ülkede yaşayan insanların kurduğu bir sistem olmaktan da çıkarmıştır.

8. İletilerin sağlıklı bir şekilde yerini bulması ya da İnsanlar arası anlaşmazlığı giderilebilmesi için iletişimin gerçekleştiği yer oldukça önemlidir. İletişimin eksiksiz gerçekleşmesi sağlıklı bir ortamla olur. Her mekânın iletişimin gerçekleşmesindeki başarısı farklıdır. Çok gürültülü bir ortamda gerçekleştirilmeye çalışılan iletişim ile sessiz bir ortamda gerçekleşen iletişim aynı oranda başarılı olmaz.

Bu parçada iletişimin öğelerinden hangisi üzerinde durulmuştur?

- A) Bağlam B) Dönüt C) Şifre
 D) Kanal E) Kaynak

9. Ali (kaynak), aut atışı yapacak olan arkadaşları Metin'e (alıcı) sahanın (bağlam) Metin'e yakın bir yerden "Bana, bana!" (kod) diye seslendi. Metin, topu Ali'nin ayağına doğru attı (dönüt).

Bu parçadaki numaralanmış ifadelerden hangisinin ayraç içindeki karşılığı yanlış verilmiştir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

10. I. Sosyal medya → Kanal
 II. Türkçe → Kod
 III. Işıқта kornaya basan sürücü → Gönderici
 IV. Hava durumu haberi → Dönüt
 V. Okul → Bağlam

Yukarıdaki numaralanmış ifadelerden hangisi karşısındaki kavram ile ilişkilendirilemez?

- A) I B) II C) III D) IV E) V